

Rapport

Del 1. *Delande av aktuella erfarenheter*

Fjorton personer, nio kvinnor och fem män, hade samlats till denna Listening Post. Åldersmässigt var, med några undantag, de flesta i övre medelåldern. Många var yrkesverksamma inom humanistiska verksamhetsområden, såsom konsulter, handledare, chefsutbildare, psykoterapeuter och lärare. Här fanns också pensionärer och studerande.

Så gott som samtliga tog redan vid den inledande presentationen upp skälet till sitt deltagande. Frågor som nämndes var bl a vilka chanser har vi att skapa något gott av det mångkulturella samhälle vi nu lever i? Den teknologiska utvecklingen och dess inverkan på människors sätt att relatera och hantera närhet och kontakt. Generationsväxlingen och förhållandet mellan gammal och ung. Arbetsmarknadens förändring och den förlorade tryggheten. Fusket i samhället och svårigheten med att vara autentisk.

Samtalet inleddes med iakttagelser om betydelsen av att tillhöra en grupp, eller att vara utestängd från den grupp man önskar tillhöra. En aspekt av tillhörighet som togs upp av de äldre, var även behovet av att göra en tillbakablick och därmed att göra upp med sitt liv, och de val det inneburit. Från en segregerad förort till Stockholm förmedlades erfarenheter om vad utanförskap innebär, att inte räknas, att inte få vara med, att bli särbehandlad och mötas med rädsla och bli utestängd. Frågan ställdes om dessa omständigheter skulle kunna utvecklas till samma våldsamma konflikter som under hösten utspelat sig i Paris' förorter.

Vilken människosyn har vi, hur bemöter vi varandra? Det gavs exempel på hur, t ex inom psykiatri, man nu söker kartlägga människan i ett oändligt antal diagnoser med tillhörande behandling. Detta tillvägagångssätt visar en fragmentering av människan och en inställning att varje del, likt en maskin, kan fixas på ett mekaniskt sätt. Här poängterades den mångfald vi människor representerar och frågan ställdes om det verkligen är möjligt att ta emot allas särart. Har alla lika värde? Vågar vi öppna oss? Är jag beredd att låta mig integreras? Ett konstaterande som väckte många känslor var det faktum att vi har lätt att åka utomlands men så mycket svårare att bege oss till ett segregerat område som t ex Tensta. Åk dit och lär Dig något var den engagerade uppmaningen!

Man såg en paradox i det svenska samhället. Udda personer får inte finnas, vi är ovan vid olikheter. De udda jobben försvinner och följaktligen är det nästan omöjligt för de udda människorna att hitta en anställning. Mot detta står det faktum att för att synas måste man vara udda! Här beskrevs också en kultur som går ut på att alla ska bli kändisar, vilket tycks växa fram ur behovet att synas. Detta kan ge en känsla av tillhörighet och i sin tur ge svar på den viktiga frågan om att ha ett eget personligt värde. Exempel gavs på hur nyfikenhet på det som tycks främmande kan leda till upptäckter om det gemensamma, som i sin tur skapar kontakt och samhörighet.

Återigen kom frågan om bemötande i fokus. Förhållningssätt och hur vi bemöter varandra ansågs avgörande för hur vi kan förmedla mänskligt värde och likaberättigande. Ser vi ett samhälle som försöker skapa regler för allting? Kan man handla efter eget huvud? Att följa det kristna budskapet och visa omsorg om sin nästa kan i ett komplicerat regelsystem leda till konflikt med lagar och förordningar! De svåra problemen med fördomar mot det främmande lyftes åter fram. Tyngdpunkten sågs ligga i kärnan av folkhemmet. Bostadsområden från 40-talet, med en homogen befolkning av äldre svenskar har i undersökningar visat den högsta graden av motvilja mot invandrare och främmande inslag. Här stöter vi på normer och värderingar som präglats och cementerats sedan en mycket lång tid tillbaka. Frågan ställdes om hur en påverkan av detta stabila fäste kan komma till stånd?

Del 2. *Sökande efter centrala teman*

(a) mångfald, integration, splittring

(b) beroende, närhet, anonymitet

(c) tro, misstro, övertro

Del 3. *Analys och hypotesbildning*

Analys: Det mångkulturella samhället fångar upp grundläggande existentiella frågor som rör varje enskild individ och ställer oss inför en oundviklig konfrontation med den egna särarten. Förhållandet till andra människor, att vara avgränsad, att tillhöra gruppen eller ej, att vara udda, utesluten eller sedd och bekräftad, är alla upplevelser som tillsammans bildar underlag för hur vi bemöter och behandlar oss själva och andra. Vi befinner oss ofta i en pendling mellan hopp om framgång och utveckling och en känsla av splittring och styckning av det vi fortfarande gärna vill kalla folkhemmet.

Hypotes: När kraven nu ökar på individen att kunna integrera det okända blir också förhållanden i samhället som är kopplade till identitet, gemenskap, grupp tillhörighet och utanförskap starkt laddade. Vi upplever en genomslagskraft i dessa problem som väcker rädsla. Fanatism, fundamentalism, det udda blir skrämmande och konfliktfyllt att närma sig. Ökad kunskap tillsammans med förmågan att hålla fast vid det som är autentiskt för den egna individen, ger förutsättningar för att skapa kontakt med det främmande och därmed motverka splittring.

*****

Analys: Relationen över generationsgränserna, mellan föräldrar och barn, men också mellan farföräldrar och barnbarn tycks på många sätt enklare nu än för tidigare generationer. Dock har familjeband en långt mer komplicerad struktur idag. Kärnfamiljen är bara en av många former av familjebildning, även här finns en mångfald. Frågan om hur man kan skapa tillfredsställande relationer tycks ofta med teknikens hjälp gestaltas i det offentliga rummet. Mobiltelefonens signaler kan, i detta rum, handla om tillgänglighet, men också om beroendet av en publik till den egna personens värde och förmåga. Också det motsatta förmedlas i det intima samtalet på buss och T-bana. Den anonymitet som den ofrivilliga publiken kan präglas av utgör en kännbar förlust av mänskligt relaterande. Närhet som besvärande faktor är eliminerad i förhållande till grannen på sätet, medan mobiltelefonen samtidigt ger möjlighet till just detta med samtalspartnern på andra sidan jordklotet!

Hypotes: Förutom det mångkulturella samhället har människor också att förhålla sig till den förändring som tekniken för med sig, och som ofta har illusoriska drag av mänskliga relationer. Att vara närvarande och att ha kontakt är troligen något helt väsensskilt då vi rör oss i datorernas och mobiltelefonernas värld. Att här avgränsa, sortera och ta ställning till begränsningar i förmåga och resurser är nödvändiga men ännu svårhanterade uppgifter. Förvirring, och ibland även en känsla av upplösning kan vara den nya teknikens inverkan. Överkrav, teknisk styrning och kontroll är också upplevelser som lätt placeras i anonyma maktcentra.

*****

Analys: I det sekulariserade samhälle vi nu lever söker många efter en ersättning för den Guds tro som tidigare var en trygghet att luta sig mot. Tro och övertro på teknikens förmåga, kan tjäna som ersättning. Denna kan också leda till känslan av att något övermäktigt tar vid. Den tidigare övertron på samhällets förmåga att skapa trygghet har fått sig en knäck, vilket också innebär att ett tomrum behöver fyllas. Den otrygga arbetsmarknaden skapar misstro och en hotande känsla av värdelöshet när jobben inte räcker till. Också de gamla modellerna för makt och maktutövning tar nya former. Krig förs inte längre på samma sätt, terrorism som vapen är nytt för vår tid. Arbetet med att värna om mänskliga rättigheter och att skapa möjligheter för människor att tro på sitt eget värde och sin förmåga är insatser som väcker hopp.

Hypotes: Överlevnadsfrågor är näraliggande i samhällets olika utvecklingssträvanden. Konkurrens och maktövertag ställs mot politiskt ansvarstagande och trygghet. Känslan av att gå mot en upplösning, att andra kulturer i världen är på väg att ta över, är också tecken på att den process vi upplever visar verkliga förändringar. I det nya kan även skönjas något gott. Vi har väl aldrig haft det så bra som nu var ett uttalande som kunde dämpa oro. Att tro på detta är ett sätt att skiljas från det gamla och ge det nya en chans.

*****